

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vindex Libertatis Ecclesiasticae || Et Martyr || S.
Engelbertvs || Archiepiscopus Co-||loniensis Princeps ||
Elector, &c.**

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1633

Notatio ad Caput Quartum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9728

auxiliarios, vt futurus Machabæus in eis experiretur. Quos ita humiliavit & repressit, vt illorum exemplo cæteri Comites ac nobiles terræ A
territi, contra ipsum mutire non auderent, verentes sibi euenire posse, quod quidam ait: Tum tua res agitur, paries cum proximus ardet. Ædificauerat enim Walramus castrum & villam forensē in Ducatu Coloniensi, quam Dominus Archielectus destruxit & exussit. Ob quam causam tam graues ortæ sunt inter eos inimicitia, vt Dominus Archielectus, & frater eius Comes Adolphus, diuortium fieri vellent inter Henricum filium Ducis Walrami, & filiam eiusdem Adolphi, consanguinitatem prætendentes, ne Comitibus ad Henricum vxoris gratia deuolui posset. Non fuit adeo potens, qui in Ducatu eius vel Episcopatu, inimici sui terram vastare auderet per incendium. Sic Comitum siue B
aliorum nobilium vel potentum insolentias repressit, vt penè nullius castrum destrueret, vel terram vastaret: magis prudentia, quam bellorum copia, sibi subiugans omnia, ita vt de eo dictum videatur,

Quique dolet, quoties cogitur esse ferox.

In ciuitatibus suis principalibus, Colonia scilicet & Susatia, maiorem exercuit potestatem zelo iustitiæ, quam aliquis Episcoporum ante eum. Ad curias Friderici Imperatoris, tunc Regis, cum tanta gloria & expensis ascendit, vt cæteris principibus superior gloria & honore haberetur. Quantum eidem Friderico adstiterit, quantum eius partes contra Ot- C
tonem promouerit, vsque hodie experitur. Et cum maximas haberet expensas, tum propter curias Regales, tum propter supradictos nobiles, quorum timore corpori suo custodiam adhibebat satis sumptuosam, ab Honorio Papa, qui Innocentio successit, antequam pallium ei dare vellet, soluere cogebatur, quæ eius antecessores Adolphus, Bruno & Theodericus, dissensionis tempore consumpserant in curia, cum sorte vsuras grauissimas, quorum summa transcendisse dicitur sedecim millia marcarum. D

Notatio ad Caput Quartum.

IN hoc capite quædam *ύσερα πρότερα*; ideoque vt temporis ratio & ordo seruetur, huc afferenda nonnulla ab auctore prætermiffa.

1216.

Notauit supra ad caput 3. electionem S. ENGELBERTI Anno 1216. ex computatione Ecclesiæ Romanæ
in

A in feriam secundam post Do-
minicam Inuocauit incidisse.
Eodem anno Kal. Maii, Fridericus apud Nurenbergam comitia celebrauit, quibus Petrus Sasso Cardinalis S. Potentia præsens, electionem S. Nostri auctoritate Pontificiâ confirmauit. Ipse uero Fridericus **SANCTVM NOSTRVM** regalibus donauit.

Fuit hic annus fatalis Innocentio Tertio non sine ingenti S. ENGELBERTI incommodo. Quia hunc illi perspectæ omnibus virtutes summè commendarant. Attamen mox Honorio Tertio Innocentii successori, ita se sua probauit virtute S. ENGELBERTVS, ut illius sibi animum prorsus douinciret, quamuis illi initio desideratum pallium negaret, donec nomina Antecessorum suorum in vrbe soluisset. A-

D dolphus enim, Bruno, & Theodericus immenta Romæ contraxerant debita, quorum summam ad sedecim marcarum millia ascendisse *Cæsarius hic scribit*, quæ argentariorum, vel numulariorum iudicio totidem millium Hispanorum ducatorum numerum exæquat aut etiam superat. Extant in tabulario illustrissimi Capituli Metropolitanæ Curia Romanensis diuersæ eâ de re transactionum literæ & apochæ, in quibus

Petrus Sasso Cardinalis confirmat electionem S. Engelberti

Papa Innocentius Agnaninus moritur.

Honorius Sabellus succedit.

Debita sedis Coloniensis contracta in curia Romana.

H 3

quibus

quibus solius Theoderici Archiepiscopi, Adolphi verò & Brunonis nulla omnino fit mentio. Inter creditores numerantur viri nobiles, Petrus de Cintio, Ioannes de Romano, Ioannes de Cintio, & Petrus Ioannis Romani filius, Petrus Saracenus, Ioannes Panthaleon, Angelus de Paulo Petri filius, Ioannes Bobo, Ioannes de Maroco, Iacobus Scarso & alij. Procuratores ad transigendum super his à SANCTE NOSTRO, hoc anno & aliquot sequentibus Romam missi erant Gerardus Præpositus B. Mariæ in gradibus ciuitatis Coloniensis, & Ioannes Kerpenis Scholasticus. Rationi cum creditoribus supputandæ, ac nominum deductioni, dubiorumque, si qua incidere, decisioni præpositi fuerant ex decreto Honorij Tertij, Gregorius de Crescentio S. Theodori Diaconus Cardinalis, & Gregorius Theodulus presbyter Cardinalis S. Anastasiæ, Leo Cardinalis S. Crucis in Ierusalem, Romanus Cardinalis S. Angeli, & Gregorius de Galgano. Hinc, quam iustitiæ sanctus NOSTER fuerit studiosus, colligitur, & quæ supra in fine huius capituli narrabantur facilius intelliguntur.

Iustitia S.
Engelberti

Anno 1216. Electus NOSTER, in diuini numinis honorem & gloriam de manu nobilis viri Ionathæ ab Ardea ius patronatus Ecclesiæ in Mengede contulit Scheidano conuentui coram testibus Theoderico.....en Præposito, Henrico Bonnensi Præposito, Godofrido Capellario, Henrico de Essende, Pelegrino..... Adolpho comite de Altena, Friderico comite de Isenburg, Bertholdo de Buren, Friderico de Vitte..... & alijs quam pluribus. Hoc eodem anno similiter per manus B. Engelberti Archiepiscopi instituendo valis Dei monasterio dos collata est abs Hostadiensi comite Lothario, prout ex subiecto liquet diplomate.

Diploma
S. Engelberti.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. ENGELBERTVS, diuina fauente clementia, sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus, vniuersis Christi fidelibus, ad quos præsens pagina peruenerit, in perpetuum.

tuum. Ne rei gestæ finem consumat obliuio, litterarum solet indicijs æternari.

A Quapropter nouerit tam præsens ætas quàm successura posteritas, quod Lotharius Comes de Hostaden, zelo piæ deuotionis succensus, de conuiuentia & consilio ministerialium suorum, mansum terræ, duodecim bonaria continentem, iuxta Sartum S. Ioannis, ab hæredibus cõparatum, Abbati WIDONI & confratribus suis de S. Agatha, Cisterciensis ordinis, pro remedio animæ suæ, ac parentum suorum, per manus nostras, liberum & absolutum ab omni iure, censu & exactione, contradidit: vt fratres iam dicti monasterium suum in locum transferrent eundem, tanquam ipsis magis idoneum & commodiorem.

B Vt igitur hoc factum rationabile, ratum permaneat & inconuulsum, præsentem paginam exinde conscriptam, sigilli nostri caractere, & sigillo Comitis præfati dignum insigniri duximus, sub anathemate districtè præcipientes, ne quis huic factõ ausu temerario contraire præsumat. Huius rei testes sunt, Conradus maior Decanus & Archidiaconus Colonienfis, Godefridus Capellanus, Conradus & Arnoldus Canonici Colonienfes, Henricus de Ellende Canonicus SS. Apostolorum, Otto de Wickrhode, Adolphus de Ellende, Wilhelmus de Nuenhagen, Reinardus Dapifer de Hostaden, Herbordus de Marcke, Adolphus de Culen, Petrus de Wickrhode, Ludouicus Dapifer de Dolehem, Peregrinus Notarius, & alij quàm plures.

C Acta sunt hæc anno gratiæ millesimo ducentesimo sexto decimo, pontificatus nostri anno primo. *Intellige de Electionis anno.*

✠ Anno à Christi natiuitate millesimo ducentesimo decimo septimo Honorius literas encyclicas sacræ, vt uocant, cruciatæ, exemplo antecessorum suorum ac speciatim prædicatio.

D Innocentij Tertij misit. Destinarat enim Innocentius dimidiato ante felicem obitum anno nouis literis Oliuerum Coloniensem in maiore Ecclesia, Ioannem Sanctensem Scholasticos, Hermannum Bonnensem Decanum, Magistros Ioannem Niuelensem Canonicum, & S. Lamberti Decanum, & Arnoldum Monasteriensem Presbyterum, prædicandæ Cruci & colligendis eleemosynis in recuperationem terræ sanctæ, qui hucusque operi illi sedulo insistebant. Inter care-

Oliuerus
Scholasticus
Coloniensis.

ROS SAN-

S.Engelb. ros SANCTO NOSTRO easdem literas inscripserat, qui ad
cruciatae Pontificis placitum etiam cruce fuit signatus. A
inscribitur.

Expeditio
naualis
cruciatae.

Miraculo-
sa victoria
cruciatae.

a Godefr.
Elbornensis
Brouius re-
fert hac ad
annu 1219.

b Godefridus
Frisones re-
statur obfi-
dioni non in-
terfuisse, nam
cum 80. cir-
citer nauibus
olyssipone
abierunt pro-
xima à S.

Iacobi ferijs,
die.

c Rex Siuilia
qui & Hispal
dicitur, rex de
Corduba, rex
de Iehen, Rex
de Badaloz.

* Godefrid. duos Reges, de Corduba, & Iehen cecidisse affirmat, & plusquam 14000. Sarraceniũ.

Eodem anno Andreas Rex Hungariæ, Lupoldus Dux Au-
striæ cum Episcopis & copiosa multitudine signatorum ma-
re transferunt; Wilhelmus verò comes Hollandiæ, Georgius
comes de Wide, cum alijs cruce signatis Teutoniæ, ad ter-
ram sanctam nauigio proficisci desiderantibus, ad nobilem
fluuium Mosam congregati sunt apud Vlerdinge. IV. Kalen.
Iunij Regi Regum & Domino Dominantium se commen-
dantes, nauibus conscensis vela fieri, præcidi anchoras impe-
rarunt, ac ipsis Kal. Iulij apud Dermudin ad portum Angli-
cum appulerunt, vnde soluentes varia iactati tempestate,
tandem portum Olyssipponensem attigere. Palmam, quam
ibi retulere his verbis prosequitur *Casarius lib. 8. dial. cap. 66.*
Anno partæ gratiæ millesimo ducentesimo decimo septimo
cruce signati ex tota Alemannia ac Frisia cum trecentis ferè
nauibus circa Idus Iulij (*Godefridus ait quinto Idus Iulij*) intra-
uerunt portum Vlixbonæ, in quò dum aliquot diebus, plu-
res exspectarent naues, ad petitionem Seueri Episcopi iam
dictæ ciuitatis, & Episcopi Ebornensis, a Martini commen-
datoris militiæ de Palmela, nec non & templariorum, atque
Hospitalariorum castrum Sarracenorum, nomine Alchazer,
id est omnium carcer, obsederunt b. Sexta verò feria post na-
tiuitatem B. Dei Genitricis Mariæ. Coëgerunt contra eos
quatuor Sarracenorum Reges, c centum millia pugnato-
rum, quibus Christiani numero minores, sed fide maiores
Sancto Iacobo, B. Vincentio Regionis istius Patronis, alijsq;
Sanctis inuocatis occurrerunt. In primo congressu vnus Re-
gum cecidit, aliorum interfectorum non erat numerus, plu-
rimi capti, qui cum per exercitum ducerentur, Christiano-
rum inuestigabant signa, asserentes: à candidatorum turba
rubeas

A rubeas in pectore cruces gerente, suorum multitudinem fugatam fuisse: Insuper triremes contra Christianos conductas cœlestis visionis terrore in fugam versas. Quibus auditis peregrini comites gratias egerunt Christo, qui martyrum suorum deprecatione, eis subsidio venisset; Nam vt testis est Godefridus, tribus suorum clientum animos confirmavit miraculis; Ipso enim clarissimo die triumphale in aëre vexillum S. Crucis vtrique se obiecit exercitui, Maurosque exterruit.

B Deinde post noctis medium ex improviso Christianis subsidio venit, Petrus Magister militiæ templi, & demum in ipso conflictu visa est in aëre candida armatorum militum multitudo, sagittarum imbrem in Sarracenos effundere, quarum copiâ circumfusi hostes palmam cessere Christianis. Orto autem die versus orientem suos disposuere Sarraceni, Christiani verò in occidentem, vnde solis radij è clypeis aureis reortori suo fulgore montes illustrarunt. Circa ferias XI. millibus Virginum dicatas, cum ex cuniculis actis altera corrueret turris, castrum, seque ipsos Christianis dederunt. Castrum redditum fratribus militiæ Sancti Iacobi seu de gladio dictis.

Auxilium
à Deo
multiplex.

Hoc eodem anno S. ENGELBERTVS Godeschalcum de Padberg filiumque eius Ioannem inuestiuit feudo Padbergensi, de quo hoc dedit Episcopus diploma.

S. Engelberti feudū
Padeberg.

D In nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis Engelbertus diuina fauente Clemētia, S. Coloniensis Ecclesiæ electus, omnibus, ad quos præsens pagina peruenerit, salutem in Domino. Vt omnis ambiguitas & obliuio super ordinatione subscripta imposterum euitentur, declaratione scripti præsentis vniuersitati vestræ cupimus innotescere, quod Godeschalcus de Padeberg & Ioannes filius eius in manus tam nostras quam Adolphi & Friderici de Alzena comitum, Hermanni de Lippia, & Bertholdi de Buren virorum nobilium, atque Hermanni de Aluere Marschalci nostri asscurarunt iuramento firmantes & sex insuper Nobis dantes obsides, quod castrum in Padeberg, Nobis & Ecclesiæ Coloniensi quo ad vixerint fideliter

deliter tenebunt, illud nobis & nuncijs nostris ad hoc destinatis necessitate exigente ad voluntatem & beneplacitum Nostrum aperturi, nulum vero hominem contra voluntatem & inhibitionem Nostram in prædicto castro vel villa adiacente seruabunt, nec alicui de ipso gerram mouebunt sine mandato Nostrò speciali, Vniuersis qui læsionem & damna sustinuerunt ab iisdem ad consilium & iussionem Nostrâ satisfacturi competenter. Si vero contra iuramentum suum venire præsumpserint non obseruantes quæ præmissa sunt, obsides prælibati per obstagium, perpetuo nostræ potestati sine qualibet contradictione subiacent & omnia bona quæ antefatus Godeschalcus, & Ioannes suus filius de manu Nostrâ tenuerunt, libera ac soluta ad Nos & Ecclesiam Coloniensem redibunt, & fideiussores subnotati, quos Nobis constituerunt mille marcas nobis vel successoribus nostris dabunt; quod si in solutione huius pecuniæ defecerint, commoniti Ruden intrabunt; inde non exituri ante præactam pecuniæ persolutionem, omnes pro ea in solidum obligati. Nomina fideiussorum hæc sunt, *VVernerus de VVydensteine, Henricus de Geure, Conradus Hacke, Boymundus de Eruete, Albertus de Sturmmede, Rudolphus de Eruete, Hermannus de Eruete, Arnoldus de Eysene, Godeschalcus de Eruete, Henricus de VVolmodesteine, Andreas de Ouerslo, Gosvvinus de Susat, Albertus de Palude, Alexander de Oysenb. Godefridus Muntzeim, Euerhardus Vlike, Arnoldus de Hottope, Israel de Nyhem, Constantinus de Allenchouen, Arnoldus de Effle.* Ad maiorem quoque firmitatem Castellani prænominati Castri & Custodes Turrium nobis iuramentum præstabunt, quod prædictam castrum, contra omnem hominem Nobis & Ecclesiæ Colonienfi tenebunt, & si memoratus Godeschalcus & Ioannes filius suus sine hæredibus Ecclesiæ Colonienfi non pertinentibus deceaserint ipsi idem castrum Nobis & Ecclesiæ Colonienfi liberè & absolute qualibet exclusa contradictione assignabunt: vt ergo hæc quæ præscripta sunt inuiolabiliter obseruentur, præsentem exinde paginam, conscriptam sigilli Nostrî, Adolphi & Friderici comitum de Alzena appensione fecimus communiri. Acta sunt hæc Ruden, anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo decimo septimo, nonis septemb.

Fideiussores pro Padberg.

Inimicitia contra Ecclesiam Coloniensem.

Gliscabant sub his mitijs etiam Theoderici Cliui, & Walrami Limburgi Ducis Lutzenburgi Comitibus inimicitia in Ecclesiam Coloniensem, literis ergo Coloniae tertio nonas Iulij

A Iulij datis ENGELBERTVS NOSTER, pro Ecclsiæ suæ defensione Henricum Lotharingæ Ducem sibi fœdere nexuit, quod Henricus eò promptius admisit, cū id se ENGELBERTO Clientelæ, seu hominii ratione debere in literis suis ipsemet fateretur. Porro literas fidei, à Duce Lotharingæ S. ENGELBERTO datas & mutuas ENGELBERTI ad Henricum Lector videbit in notis ad caput 5. In illis autem literis Engelbertus appellatur Colonienſis electus, vt inde colligatur pallium illi ab vrbe hoc tempore necdum fuisse allatum.

B Anno Saluatoris nostri decimo octauo Otto Imperator post Paschales ferias febre correptus IV. Kal. Maij è viuis abijt, postquam ab Hildesiensi Episcopo (quem vnà cum alijs Abbatibus & Sacerdotibus de modo, quò à censura expediretur, consuluerat) anathematis vinculis, quibus octo annos à duobus Pontificibus, iniectis hæserat innodatus, fuisse solutus. Ægidius aureæ vallis monachus ait; Ottonem tantam sumplisse copiam electuarii laxatiui, vt disrupta viscera cogeret ebullire. *Crantzius lib. 7. Saxon. cap. 37.* testis est eum morbo, qui vitam illi abstulit, laborantem, rerum ge-

Ditarum ductum pœnitentia, ex ineffabili cordis dolore sua detestantem peccata in arce Hartesberg, atque à Sifrido Hildesiensi Episcopo diris solutum placidè quieuisse: quam absolutionem Honorius Papa postea ratam habuit; Vt verò suam ipse moriturus ostenderet pœnitentiam, fertur coquis præcepisse, collum suum vt calcibus premerent, & vilissimam Dei creaturam omnino æstimarent. Addit Thomas

1218.

Brouius V.

Kal. Maij

Godesfridus

Idibus Maij.

Otto Imperator moritur.

Otonis penitentia propter offensam sedem Apostolicam.

*Crantzius in Metrop. li. 7. cap. 35.**Cantipratanus vocat eum erroneè Conradū Hildesiensem.*

Apparitio
animæ Ot-
tonis.

Cantipratanus *lib. 2. cap. 53.* se ab ijs audiuisse, qui diutino eius languori interfuerint & morti, quod omni die sacerdotibus Christi tergus suum dederit flagellandum. Vnde Hildesien-
fis Episcopus vix sibi posse persuadere testatus est, quod Otto Imperator vel ad horam ignes expiantes experiretur. A morte materteram suam, quæ in monasterio Virginum singulari florebat castimonia, summo mane, valuis cancellorum vestibuli, in quo cum externis agitur, pulsatis, accessit, ipsamque (aderat enim) apertis valuis his affatus est Imperator verbis: defunctus ego purgantibus excrucior ignibus, dirigas ergo nuncios ad diuersa Religiosorum cœnobia, vt decies milles Psalterium pro me recitent & euoluant, ita vt ad singulos Psalmos decem sibi flagello ictus infligant & ad vnumquemque versiculum salutationem Angelicam cum Dominica recitent oratione, dicatur vero Psalmus. De profundis, cum in manus accipitur flagellum. Dictum factum; Extemplo curat matertera. Nec diuersa monasteria inuitè vexationes eas corporis, sed voluntatiè suscipiunt, quod illis aliisque pauperibus tempore famis infinitam annonam largâ distribuisset manu, peractis omnibus ad easdem valuas in aurora materteræ apparuit, tantâ circumfusus claritate, vt eius perstringeret oculos; audire tamen meruit, gratias reddo tibi; pro me misericordissimo Domino gratias age, quia iam à pœnis ereptus ad gloriam transeo sempiternam. Corpus ipsius Brunsvicum translatum, & in S. Blasii æde sepultum est. Hinc, vt supra ad annum 1414. monui, apparet Mutii error de obitu Imperatoris Ottonis.

S. Engelberti liberalitas erga Vilecēses.

Hoc eodem anno liberaliter S. Antistes Engelbertus donauit Elisabethæ Abbatissæ, & Parthenoni in Vilica, cunctisque illius loci ac religionis eiusdem posteris vel vt loquuntur archiua, *in eodem voto & loco successuris*, ob diuinam gloriam vitæque ipsarum sanctimoniam, cum totius Vilicensis Parochiæ

Achia à riuulo Roenbach vsque ad fluuium Sigam; tum noualium agrorum ac vinearum decimas.

Monasterii etiam Heinsbergensis possessiones à B. Engelberto confirmatas subiectum diploma testatur.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, ENGELBERTVS, Dei gratia sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus, vniuersis Christi fidelibus in perpetuum: Diploma S. Engelberti pro

Pium attendimus, & ad præsentis vitæ decursum prosperiorem, & ad futura remunerationem æternam nobis maximè profuturum, quòd loca sancta, monasticæ religioni dicata, paterna charitate diligamus, & vbicunq; possumus promoueamus & conseruemus. Hinspergensibus.

Inde est, quòd vniuersitati vestræ cupimus constare, quòd nos monasterium beati Gerlaci, & S. Mariæ virginis perpetuæ apud Heinsberg, ob intimam deuotionem tam fratrum quam sanctimonialium, quem ad cultum & seruitium Dei habent, in specialem defensionis nostræ protectionem recepimus, eisque omnia bona quæ nunc habent, vel in posterum, dante Domino, iustè poterunt adipisci, præsentis pagina confirmamus.

C Specialiter tamen exprimimus prædium in Munen, videlicet centum duodecim iugera terræ arabilis: quod prædium idem monasterium iusto emptionis titulo conquisiuit ab Hermanno de Bruege, & ipse Hermannus in præsentia nostra apud Leggenich in ipsa Ecclesia eidem monasterio contradidit: & frater suus Reimarus clericus huic factò consensit, pro se & omnibus eorum cognatis vel amicis: & omni iuri, quod in prædio illo videbantur habere, vterque renunciauit, & exfustucauit.

D Item mansum vnum in villa Hertene, LX. iugera habentem, quem similiter ipsum monasterium iustè comparauit, ipsi monasterio in perpetuum confirmauit.

Ad cuius rei certam in posterum euidentiam, præsentem chartam inde conscriptam sigillo nostro fecimus communiri. Huius rei testes sunt, Gerhardus Præpositus Carpenensis, Godefridus Carpenensis Canonicus, Fridericus Præpositus Monasteriensis, comes Wilhelmus Iuliacensis, Theodericus de Koslare, Arnoldus de Gimmenich, Emundus de Brakele, & alij quàm plures, tam clerici quàm laici. Acta sunt hæc Anno Domini millesimo ducentesimo decimo octauo.

S. Engelbertus & Adolphus de Monte
 Deinde ius patronatus in Ecclesia Rommerskirchen, A
 quod modo per bonorum permutationem penes collegium
 S. Andreæ est, cœnobio Knechtstedensi SANCTVS NOSTER
 & Adolphus de monte fratres contulerunt iuxta literas sub-
 de Monte iectas.

fratres Deo offerunt Ecclesiam in Rômerskirchen.
 In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis Engelbertus diuina fa-
 uente Clementia sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus omni-
 bus Christi fidelibus, ad quos præsens pagina peruenerit in perpetuū.
 Quia omnium terrenarum facultatum conditio hæc est, vt amata no-
 ceant, & quamuis tenaciter retentæ possessorem ante speratum relin-
 quant, expedit cuilibet eas salubriter spernere & ipsas misericorditer
 largiendo thesauros cœlestes sine fine mansuros thesaurizare, atque
 pro terrenis cœlestia pro trāsitorijs æterna fœliciter commutare. Quod
 quidem Sancti & Religiosi animaduertentes de suis facultatibus Ec-
 clesias Christo dicauerunt, pauperibus pia solatia deuote impende-
 runt: quorum venerabilia exc̄pla tam Nos quam Frater Noster Adol-
 phus Comes de Monte secuti, ius patronatus quod in Ecclesia Rom-
 merskirchen habuimus, Ecclesiæ in Knechtsteden communicata manu
 in refrigerium animarum nostrarum & parentum Nostrorum contra-
 didimus, vt post obitum Nostrum fratres in ea Domino deseruientes
 anniuersarium depositionis Nostræ diem tanto celebrent deuotius
 quanto à Nobis senserint beneficia gratiosiora percepisse: Ne ergo a-
 liquis hanc traditionem legitimam nefaria præsumptione infringere
 attentauerit, præsentem paginam exinde conscriptam sigilli nostri mu-
 nimine fecimus corroborari: sub anathemate districtius inhibentes,
 ne quis huic facto nostro temere contraire præsumat. Testes huius rei
 sunt Conradus maior Præpositus & Archidiaconus, Macharius Abbas
 de Steinfeldt, Hermannus Subdecanus, Godefridus Capellarius, Cō-
 radus de Bobardia, Theodorus de Brule, Henricus de Essende, Can-
 nici Colonien. Hartmannus Templarius de Vrbe, Henricus comes de
 Seyn, Henricus comes de Kessele, Hermannus Aduocatus Colonien-
 sis, Theodericus Dapifer, Sifridus Camerarius, Bruno Pincerna, Gum-
 bertus de Elnere, Daniel de Esterode, Sibodo Puls Dapifer, Engelber-
 tus de Brunsbure, Adolphus de Stamheim, Wichardus de Lennepe,
 Adolphus de Bernsofve, Theodericus frater eius, Gerardus de Vpladen,
 Giso frater eius, Pelegrinus Notarius & alij quam plures, Acta
 sunt

sunt hæc apud Bensbure, Anno Incarnationis Dominicæ M. CC.
A XVIII.

Hoc anno Dux Zeringiæ Bertholdus obiit. Ita *Chron. Dominic. Colmar.* Eodemque vita functus non ingloriâ Adolphus S. ENGELBERTI frater, qui vir nobilis & potens, vt testatur Iacobus de Vitriaco *lib. 3. historie Orientalis*, præfuit classi cruce signatorum Colonien- sium, Frisonum, Bremensium & Treuirensium, eorum Dux & Iudex constitutus. Classis hæc ex cogonibus, triremibus & onerarijs nauibus erat conflata; Cogones autem sunt rates bellicę propugnaculis, instar castellorum, munitæ, quarum singulæ trecentos circiter armatos vehunt, vt ex historia Hierosolymitana Angli sed incerti auctoris discimus, qui & coggas eas, Oliuerus autem Coccones, Petrus Schriuerius in sua Hollandica historia germanicę scripta, hæc naues Koggen nominat, vbi & huius expeditionis in terram sanctam meminit. Obiit autem Adolphus in oppugnatione turris ante Damiatam captæ circa ferias S. Ioannis Baptistæ. Erat hæc turris lateritia ante Damiatam in medio Nili excitata, à cuius pede maximæ catenæ protendebantur ad turrim mœnium ciuitatis, ne pateret aditus nauigio intraturis vel egressuris Ægyptum, nisi de licentia Soldani. Hac enim transeundum nauibus, ex India versus Syriam, Antiochiam, Armeniam, Græciam & Cyprum. Vnde & hic transitus Regi Babylonix valde est quæstuosus. Hæc porro turris, quia custodiebat ostium Nili, prius expugnanda erat, quàm vrbs cingeretur. Expeditis ergo in
Arumæ-

Moritur Adolphus frater S. Engelberti iuxta Bezouium obiit anno 1219. illo enim anno oppugnatione turris, ante Damiatam ex mœne Bezouij in qua perijt, refertur. Cogones quid.

Turris ante Damiatam.

strumentis bellicis, præter Sarracenorum timorem & spem
 suam Christiani triremes suas in alveo, turrim & terram ver-
 sus Christianorum castra interfecante, Sarracenis nequic-
 quam telorum & lapidum iaculatione transitum impedi-
 entibus, promouerunt. Dualque ad Coggonum malos suspen-
 derunt scalas & ponticulos, ex quibus turrim erant oppu-
 gnaturi. Coggones verò dum propius appellunt ad turrim,
 malus Hospitalariorum ruptus oppugnatores cum scalis
 præcipites actos extinguit, paulo post lapsu scalarum Ducis
 Austriæ alij exanimati sunt; Tandem Magister Oliuerus
 Scholasticus Coloniensis ex puris eleemosynis pauperum æ-
 dificium, in quo erant propugnacula & pons constructa, tur-
 ri applicuit, in quod licet à Sarracenis sagittæ, lapides, ac ma-
 ximè ignis mitterentur, hæc tamen nihil impediuerunt,
 quò minus Christiani per pontem in turrim conscenderent,
 atque eam expugnarent. Ignis enim diuina bonitate in ipso
 ponte extinguebatur. Ex Sarracenis quidam interfecti, qui-
 dam in Nilo submersi, quidam etiam enatarunt, amplius
 centum capti; Ingens hæc vis commeatus inuenta, ingentes
 diuitiæ partæ, vt Persis, Arabia, India spoliata videretur. Re-
 stabat Damiana vrbs munitissima. Tentata è vestigio est, si
 recenti terrore amissæ turris ac ferè vestibuli vrbs, expugna-
 ri posset, scalis, machinis, tormentis adorti, re infecta disces-
 sere, multis vulneribus acceptis; castra tamen in expugna-
 to vico fixerunt, & inter vrbem obsessam, Sultanique castra,
 præsidio collocato commeatum auxiliaque omnia interclu-
 serunt; post annuam obsidionem fame & peste in vrbe domi-
 nantibus, eam Nonis Nouemb. nemine resistente, scalis ad
 mœnia admotis & conscensis introierunt, cæsis exiguis
 Sarracenorum armatorum, à peste reliquiis; Ex septuaginta
 millibus tria tantum millia puberum (nam infirmior ætas ac
 reliqui

Godefrid.
Oliuerus Coloniensis Scholasticus.
Turris expugnationem Brounius ad annū 1219. refert.
In hac oppugnatione Damiana fuit etiam S. Franciscus, qui videns Christianor. ad pugnam contra Sarracenos apparatus, spiritu prophético sinistrum prælij euentū prædixit, sed contemptus fuit. Commissa acie Christiani sunt fugati.

A reliqui omnes fame pestilentiaque absumpti iacebant insepulti inuenta, & hi affecti quoque, vitâ donati eâ lege, vt vrbem à cadaueribus purgarent. Præda ingens parta auri, argenti, gemmarû, margaritarû, preciosæ vestis, suppellectilifq;

Haftenus de Damiata; ex occasione Adolphi in alieno solo defuncti. Porrò mors Adolphi veteri liti, ENGELBERTUM inter & Walramum Limburgicum, novos fomites suppo-

S. Engelbertus ob aditam administrationem patrimonij sui patitur inuidiam affinium,

B vitæ ipsius auctor est, tenebat terram patris de qua habebat ministeriales multos, & redditus magnos, ob quam causam Ducis V Walrami cuius filius Henricus filiam Adolphi Comitis duxerat uxorem, contra se non modicam excitauerat inuidiam: Sopita tamen omnia fuerant, tali pacto interueniente, vt Dominus Episcopus, quoad viueret, teneret terram; Ille vero ab eo singulis annis in pecunijs reciperet pensionem. Hæc ibi. Sed in compositione, quæ anno 1220. inter Sanctum nostrum & Walramum Limburgicum siue Lutzemburgicum intercessit, prout infra describitur, ista de lite sopita paulo aliter recensentur, sic enim

C ait: *Item Henricus filius suus (Walrami) super hereditate uxoris suæ se potestati & gratiæ Domini Archiepiscopi præcisè submitit, ita quòd nunquam illam repetet, nisi de gratia & voluntate ipsius eam obtinere possit.* Iustitiam ea in lite pro S. ENGELBERTO stetisse constat, ex ijs quæ c. 4. de diuortio ab ENGELBERTO atq; Adolpho Henrici socero Engelbertique fratre ob consanguinitatis vinculum tentato narrata audiuimus.

D Verò mihi est simile hoc anno S. ENGELBERTUM primus pallium indutû fuisse. Cû enim ex decreto SS. Canonum in pallio Pontificalis officij plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione conferatur *Ex tit. de auct. & usu pallij c. nisi specialis*, & hucusque, vt ex varijs tabulis patet, sese duntaxat Electum vocitarit, deinceps verò, vt ex literis monasterio Flechtropiensi anno sequenti datis & nonnullis cognosci-

S. Engelbertus pallium accipit.

mus alijs, Archiepiscopi titulo vtatur, colligere licet, cum nunc ab vrbe pallium fuisse consecutum. Ad hæc cum in pri- A uilegio de colendis agris minoris campi & grangia, id est prædij seu villa, remisit noualium decimis, Abbati & Monasterio veteris campi ordinis Cisterciensis, concessio, & anno 1224. obituato SANCTVS NOSTER referat: eum esse annum Pontificatus sui sextum, qui alias ab electione erat octauus, consequens est; Anno 1218. Engelbertum pallium suscepisse, & ab eo tempore Pontificatus seu Archiepiscopatus annos numerare cœpisse.

1219.

Tempus
captæ

Damiatæ

Bzouius

anno 1220.

Damiata
veteribus
Pelusium à
furiolo Pe-
leo Achil-
lis patre.

Oliuerus
Scholasticus
Cardinalis.

Anno millesimo ducentesimo decimo nono, Damiata^B vrbs Ægypti pulcherrima & firmissima infinitis turribus interius exteriusque decorata, duplici tum versus fluuium tum etiam terram cincta muro, ac condita inter litus maris, & ripas Nili in eo scilicet loco, vbi Geon, vel Nilus mari mediterraneo suscipitur, in

Christianorum potestatem deuenit; vt supra monui ad annum 1218.

scripsit ea de re ad S. ENGELBERTVM Archiepiscopum, Maiorem Præpositum, Maiorem De-

canum, cæterosque Priores & totum Clerum

Colonientem, egregiam epistolam Oliuerus Scholasticus, cuius supra meminimus, in qua se Oliuerus peccatorem & seruum emptitium Crucis nominat: Fuit is Oliuerus post prouectus ad Episco-

A piscopatam Paderbornensem, & tandem Cardinalium numero sub titulo S. Sabinæ adscriptus.

Incidit in hæc tempora Beati Hermanni clerici marty-

rii. Erat is Sufati peregrinus, ætate iuuenis, corpore procerus, pulcher aspectu & talibus naturæ dotibus quibus oculi animusque diuitis mulieris ita decepti, demerentati que sunt, ut ipsa omnibus opibus suis turpem consuetudinem Clerici cuperet emere,

Cæsarius

Kleinforst

Msc.

B Historia S. Hermanni Clerici temporibus Sancti Engelberti Martyrio coronati.

C sed Clericus S. Iosephum imitatus, scædi criminis detestatione, occasionem præbuit committendi aduersum se facinoris: Impudica enim in furorem & odium acta, castissimum Clericum de illata sibi vi ad Iudices detulit, quanquam vero sequacioris sexus inconstantia & malitia fidem accusationibus abrogent, sic ut pro huiusmodi scelere cuiuspiam impingendo nec satis sit illustris fœminæ testimonium, cum & Reginas falsitatem commisisse legamus (*Chron. Colonien. fol. 149.*) attamen contra B. Clericum apprehensa mox à Iudicibus suspicio, & procliuitas credendi malum de alijs, tantum vicit, ut innocentis negatio non ipsum expurgatit à criminis calumnia: Ergo in carcerem compingitur & eodem mulier pertrahitur, non à Iudicibus sed prauo, quo semet illaquearat vinculo: nam exagitata cupidine, admotis carceri scalis, ubi ex alto dabatur aditus, præcipitem se ad captiuum dedit, eum ad amplexus & nefas sollicitatura: oboritur proinde vehementior suspicio, qua Clericum philtorum & nigri cõscium crederent, ac idcirco non in examen, sed pœnam cri-

K 2

minis,

minis festini flammis viuum addicerent. Accepta sententia, A
 probroso comitatu ad rogam educitur, inter flammam inte-
 gritatem contestans, dum iam pulmonem ignis denudasset,
 altissima voce Angelicam Deiparæ, cuius opem experiebat-
 tur, salutationem decantat. Amplius hæc constantia cir-
 cumstantes mali credulos offendit. Hinc vnus accusatricis
 cognatus miraculosam in medio ignis fortitudinem, necro-
 manticis artibus adscribens, arrepto titone candidissimi
 cygni vocem & fauces obstruxit. Deus autem destitutam te-
 ste pydicitiam tot prodigijs & gratijs comprobauit, vt dela- B
 tioni & sententię obnoxij, magnitudinem iniustitię sera æsti-
 matione ponderantes, mitigata ira Æqui Numinis graue (vt
 ita dicam) Clericidium expiaturi, coram collegio S. Patrocli
 veniam orarent prostrati, ad B. Hermannianes & Deum
 placandum in loco dedecoris Ecclesiam vouerint & ædifica-
 rint, quam innocentię assertor Deus miraculis fecit illu-
 strem. Hæc postmodum bellis vel hæresi euerfa periit. Vide-
 tur stetisse in monticulo, vbi vestigia sacelli vulgo Herimre C
 kirck adhuc extant.

Castrum
 Fursten-
 berg à S.
 Engelber-
 to constru-
 ctum.

Circa idem ferè tempus, Nobilis vir
 Gerardus de Brubach ENGELBERTO no-
 stro bellum mouit: aduersus eum vti au-
 ctor est Cæsarius distinct. 7. c. 29. Vir san-
 ctus Castrum Furstenbergense constru-
 xit. Adeo non deservuere concitati in il-
 lum inuidorum inimicorumque animi,

1620.

Pacifica-
 tio inter S.
 Engelber-
 tū & Theo-
 dericū Cli-
 uensem.

donec tandem anno sequenti Deo iustæ causæ patrocini-
 nante omnes sibi aduersantes composuit, eosque sibi parère
 docuit.

Anno itaque millesimo ducentesimo vigesimo, 12. Kal.
 Iulii inter SANCTVM NOSTRVM, & Theodericum Cli-
 uensem conuenit in eam formam, quam fide, præscriptis
 verbis,

A verbis, suisque & Traiectensis ac Monasteriensis Episcoporum, illustrissimi quoque Capituli Metropolitanis sigillis firmarunt. Formam ex tabulario accipe Lector:

*Quidam m. se.
Cliuens. vo-
cant Theodo-
rum V.*

B Comes Cliuensis seruiet Domino Archiepiscopo contra omnem hominem, contra quem ipse Archiepiscopus saluo honore suo eum conducere poterit, & hoc discretioni Archiepiscopi relinquetur, sine Comitis contradictione. Item Comes nullo modo guerram Archiepiscopo mouebit, si vero quæ præmissa sunt non obseruauerit, bona quæ de manu Archiepiscopi tenet libera ipsi erunt & soluta. Insuper
C duodecim ministeriales suos subnotatos Archiepiscopo obligauit, cum omnibus, quæ tenent ab ipso, vt si contra præscriptam formam uenerit, ipsi cum personis hæreditibus & bonis eiusdē Ecclesiæ Colon. perpetuo pertineant: Ministeriales Archiepiscopo à Comite obligati hi sunt. Theodericus à Strunkedhe, Gerardus de Horst, Henricus Duckere, Rutgerus de Heiduelde, Henricus Pincerna, Stephanus de Sulen, Wilhelmus de Wischele, & Theodericus frater suus, Gerardus Palcke, Albertus Clericus, Rutgerus de Galen, Theodericus filius Henrici de Winne: si vero comes Ecclesiæ Coloniensi per se vel per
D suos iniuriam fecerit, satisfactionem eis secundum veritatem exhibebit. Item si ministerialis Archiepiscopi aliquem ministerialium vel hominum comitis læserit vel damnificauerit, Archiepiscopus emendari faciet eidem. Quod si iniuriator in hoc sibi rebellis fuerit, ipse comiti contra eum assistet, & comes Archiepiscopo idem faciet in articulo confimili. Item Archiepiscopus comiti promisit, quod si aliquis eum vel sua iniuste inuaserit, ipse satisfaciet ei amicabili compositione vel iustitia mediante. Quod si aduersarius comitis Archiepiscopo rebellis, & inobediens extiterit, Archiepiscopus comiti in iure suo contra ipsum assistet. Vt igitur quæ præscripta sunt firmiter obseruentur, Coloniensis Archiepiscopi, Traiectensis, & Monasteriensis Episcoporum, maioris Ecclesiæ Coloniensis & Comitis Cliuensis sigilla præsentis paginæ sunt appensa.

*12. Mini-
steriales
Cliuensis
obligati
Archiepi-
scopo En-
gelberto.*

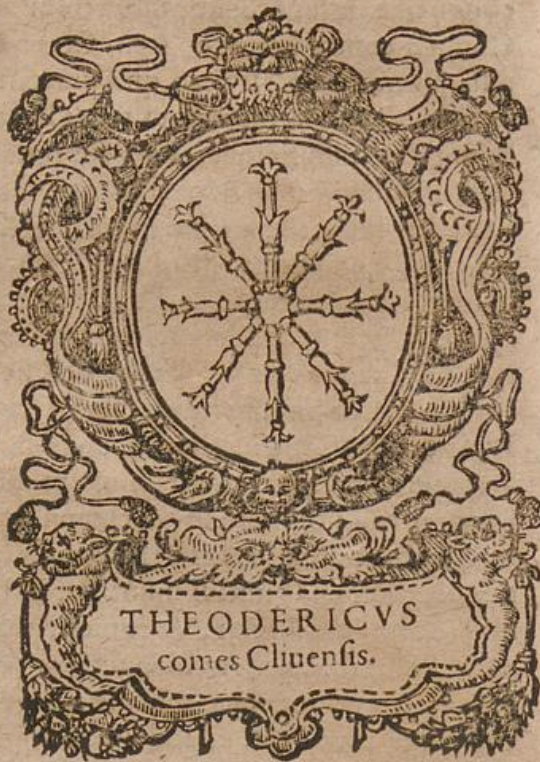
Acta sunt hæc Coloniæ Anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo vigesimo XII. Kalend. Iulij. Indictione octaua.

Theodericus Cliuensis 21. Comes.

Theodericus ille numeratur Comes Cliuorum vicesimus & primus ab Ælio Gracili, vt conijcit Stephanus Pighius in Hercule Prodigio, vel si coniecturæ quam nuper sequutus est Dominus Streithagenus in tetraſtichis ſuis locus eſt, ab Elia Graio, quem ex detorſione vocabuli poſteri forſan Eliam de Græel vocitarunt. Caterum quod ille (Pighius) Romanum fuiſſe Eliam, ab ÆLIORVM, Graciliumque familiis ortum, ex quadam conficta fabella, & vocabulorum paronymia conijcit, id intra coniecturæ terminos conſiſtat patimur. Quanquam ſi

V. Baron. ad
Chriſti 711.
713. Theophan. Niceph.

coniectare licet, dixiſſe maluiſſem Pighium aut ante me quemcunque alium, Eliam hunc potuiſſe eſſe illum Spatharium nobilem, in Græcia illuſtre virum, à quo Iuſtinianus Rhinotmetus capite truncatus narratur, qui que Philippico Monothelita poſt vnus anni & ſex circiter menſium ſpatium, quo imperium tenuerat, oculis orbato atque in exilium relegato ſub Anaſtaſio optimo Principe Catholico, Philippici

A

B

C

D

A pici eiusque fautorum hoste acerrimo, illius tamen successore creato, apud exteros simul in exilio vitæ reliquæ salutem quærens eam in Beatricis Theodorici qui vltimus Cliuorum præfectus fuit, filix matrimonio reperit: Sed coniecturæ sunt, & non aliam, quam coniecturæ habere solent, merentur fidem. Fuit Theodorico vxor Mechtildis Dinslacensis. Verū ad res hoc anno gestas, SANCTVMQ; Nostrum reuertamur. Mense Augusto inter S. ENGELBERTVM & Wal-

Pacificatio inter S. Engelbertum & Walramum Lutzenburgi.

B controuersia & successione Namurcensi, pactum intercessit his conceptum verbis.

Comes de Lutzenburg comites de Vianden, quos captiuarat, liberos & solutos sine omni conditione dimittet, hoc adiecto, quod si imposterum erga ipsos actionem ratione hominij, quo ei sunt astricti, eum habere contigerit, per hoc pacem non violabit. Item Henricus filius suus super hæreditate vxoris suæ se potestati & gratiæ Domini Archiepiscopi præcise submisit, ita quod nunquam illam repeter nisi de gratia & voluntate ipsius eam obtinere possit. Item memoratus comes de

C Lutzelenburg super causa quæ inter ipsum & comites Namurcens. vertitur se Domini Archiepiscopi submisit arbitrio, vt quicquid ipse mediatis personis quas ad hoc assumpserit inde duxerit ordinandum, ratum teneat & inconuulsum. Insuper causam quæ inter eum, & de Hochsteden & Veldenze comites ventilatur Archiepiscopus amicabile compositione vel iustitia mediante decidet. Dominus autem

D Walramus, Henricus & Walramus filij sui iuramentum præstiterunt corporaliter, quod quæ præmissa sunt fideliter obseruabunt. Præterea Gerardus de Horne, Hermannus de Eylsloe, Alexander de Wilre, Hochsteden & Veldenze, quod si prænominatus Dominus Walramus & filij sui contra præscriptam formam venerint, Domino Archiepiscopo contra ipsos tam diu assistent, vsque dum super omissis satisfecerint, condigne. Ad hæc Cuno de Rulant iurauit quod bona fide ad obseruantiam præmissorum ipsos monebit & inducet: Ad ampliorem etiam firmitatem Dux Brabantix, Seynensis, de Lon, & Fridericus de Isenberg comites; Theodericus vir nobilis de Heinsberg, fide data in manus Domini Archiepiscopi

S. Engelberto comitatus Montensis cedit.

S. Engelbertus arbiter super successione Namurcensi.

S. Engelbertus iudex inter com. de Hochsteden & Veldenze.

Adiutores fœderis Lutzenburgici.

scopi promiserunt, quod si Dominus Walramus & filij sui quæ prænotata sunt infregerint ipsi contra eos sibi vsque ad satisfactionem assistent. Ad huius autem facti robur & euidenciam præsentis pagine Domini Archiepiscopi & ipsius Comitis de Lutzelenburg sigilla sunt appensa.

S.Engelb. beneficiat
Canonicis
suis Seueri-
nians. Hic non prætereunda, quæ S. N O S T E R particulatim Ecclesiis hoc anno contulit beneficia. Principio Canonicis S. Seuerini, quorum Præpositum aliquando egerat ob peculiarem, quo ipsos prosequeretur, *fauorem, in remedium animæ & memoriam sui ibidem perpetuo habendam, concessit centum & viginti iugera de sylua Hesholze, quæ in agros verterent, insuper & noualium decimas. Testibus Conrado Maiore Præposito & Archidiacono, Henrico Præposito Bonnensi, Henrico Præposito Carpeni, Theoderico de Brule Canonico Maioris Ecclesiæ in Colonia, Peregrino Notario, & Vinemaro Sacellanis Episcopi.*

Fundatio
Collegij
Radenfis
prope Vir-
sen. Deinde Beatissimus Præsul noster, ex donatione Ernesti Sacerdotis de Suchtelen, erexit Collegium quatuor Canonicorum in Rode iuxta Virsen, præsentibus *Conrado Maiore Præposito Gozuvino * maiore Decano, Gosuvino Chorepiscopo eiusdem Ecclesiæ, Godefrido Capellario, Theoderico de Brule Capellano Episcopi, Henrico Præposito Carpano, Tegrino Notario, Gerardo comite Geldria, comite de Lon, Gerardo de Hurne, & sociis eius, Hermanno Nobili Aduocato, Hermanno Marschalco, Godefrido Camerario & alijs quam pluribus.*

S.Engelb.
dotat Ec-
clesiam in
Questel-
berg.
S.Engelb.
dotat
Brawiler. Ecclesiæ quoque B.M. Virginis in Questelberg, hoc anno Engelbertus pro salute animæ suæ & perpetuâ sui memoriâ iuxta antiquas literas donauit patronatum Ecclesiæ in Medebach à Nobili viro Henrico de Brunnichusen acquisitum. Nobili item Abbatiæ S. Nicolai in Brawiler ad manus Godelsmanni de Fremmerstorff Abbatis liberaliter tradidit ius decimandi noualia in Asp, vt compensarentur damna superioribus scismatibus illata. *Huius rei testes sunt: Conradus maioris Ecclesiæ Præpositus & Archidiaconus, Gosuvinus maioris Ecclesiæ Decanus, & Archidia-*

A chidiaconus, Arnoldus S. Gereonis Præpositus, Gerardus SS. Apostolorum Decanus & Capellanus, Pelegrinus & Godefridus Notarij, Hermānus Marschalcus, Theodericus Dapifer, Bruno Pincerna, Sifridus Camerarius, & alij quam plures: Acta sunt hæc Anno Dominica incarnationis millesimo ducentesimo vigesimo, indictione octaua, imperante Domino Friderico secundo, Anno Imperij eius primo.

Hoc anno Otto Frisingensis Episcopus cuius aliquoties mentionem fecimus, obiit, cui successit Geroldus eiusdem Ecclesiæ Canonicus. *Chronica Augusten.*

Otto Frisingensis.

B

Caput Quintum.

In quo Imperij & Henrici pueri cura S. ENGELBERTO commissa. Henrici item Coronatio & S. Viri Magnificentia, aliæq; præclara virtutes recensentur.

C Friderico Rege ab Honorio in Imperatorem coronato, cum intra-
set regnum Siciliae, audita Archiepiscopi sibi in Alemānia bene noti
probitate, per literas Imperiales regni negotia citra Alpes illi commi-
sit, Henrici filij sui eum constituens tutorem, & totius regni Romani
per Alemanniam prouisorem. Qui regni negotia non absque timore
suscipiens, Reipublicæ tam utilem & tam fidelem se exhibere studuit,
vt de contingentibus vel modicum, vel nihil negligeret, & inuidus, vbi
detractionis dentem figeret, in eius verbis vel actibus non inueniret.
Congregatis principibus, Henricum puerum Aquisgrani in Regem
consecrauit: quem nutriebat vt filium, & honorauit vt Dominum. *1. Mach. 10.*
Cum quo & sine quo diuersas regni partes perlustrans, tantam fecit
pacem, vt Augusti tempora crederes. Videntes huiusmodi virtutis o-
pera prædones & dissensionis amatores, gloriæ pontificis, sicut de Io-
natha legitur, inuidentes tabescebant: boni verò, & maximè negotia-
tores, ipsum laudantes & benedicentes Deum, pro concessa potestate
glorificabant. Die quodam mercator quendam Archiepiscopum Im-
perij, ipso audiente, pro fide publica per quædam loca diocesis eius
interpellabat. Quam cum ille dare renueret, nobilium siue militum
illic habitantium malitiam prætendens, gloriosus Archiepiscopus &

Imperii ne-
gotia ei de-
mandatur.

L

Dux